

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vztah dispozičního omezení dlužníka v konkurzu a jeho povinnosti zaplatit soudní poplatek

Ústavní soud se zabýval ústavní stížností muže (stěžovatele), kterému Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, uložil zaplatit žalobkyni částku přesahující 8 milionů Kč s příslušenstvím, náhradu nákladů řízení a zaplacení soudního poplatku ve výši 411.111 Kč. Stěžovatel se proti tomuto rozhodnutí odvolal a následně byl vyzván k zaplacení soudního poplatku z odvolání, opět ve výši 411.111 Kč.

Na tuto výzvu reagoval stěžovatel žádostí o osvobození od soudního poplatku, ve které tvrdil, že nemá dostatečné finanční prostředky na jeho zaplacení, protože je bez příjmů, a navíc v konkurzu vedeném u Krajského soudu v Ostravě. Na výzvu soudu stěžovatel předložil prohlášení o svých majetkových poměrech a doložil doklady o příjmech z úřadu práce, doklady o příjmech manželky a doklady o nákladech na domácnost. Krajský soud i odvolací Vrchní soud v Olomouci dospěly k závěru, že stěžovatel věrohodně neprokázal své majetkové poměry a osvobození od soudních poplatků mu přiznáno nebylo.

Stěžovatel se poté obrátil se svou ústavní stížností na Ústavní soud, který dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. V těchto věcech Ústavní soud ve své judikatuře již mnohokrát konstatoval, že samotný spor o osvobození od soudních poplatků obvykle nedosahuje intenzity znamenající porušení základních práv a svobod. Rozhodování spadá hlavně do sféry obecných soudů a případy, kdy Ústavní soud stížnost otevřel k věcnému posouzení, jsou relativně výjimečné. Takovou výjimku představuje i právě projednávaná věc, ve které jde o vztah práva na přístup k soudu k předpokladům osvobození od soudních poplatků stěžovatele, na jehož majetek byl prohlášen konkurz. Obecné soudy nepokládaly tuto skutečnost za rozhodující. Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí k tomuto pouze konstatoval, že při šetření majetkových poměrů stěžovatele zjistil na základě sdělení insolvenčního správce, že stěžovatel nevlastní žádný movitý či nemovitý majetek, nepobírá žádné příjmy ani mzdu.

Jak krajský, tak i vrchní soud opomenuly vzít dostatečně v potaz důsledky vyplývající ze skutečnosti, že na majetek stěžovatele byl prohlášen konkurz. Stěžovatel se nachází v situaci, kdy je jeho dispozice s majetkem podrobena režimu zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Z § 111 insolvenčního zákona vyplývá, že dlužník je povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet. Význam pro posuzovanou věc má i výše soudního poplatku - 411 000 Kč - kterou nelze považovat za výjimku ve smyslu § 111 insolvenčního zákona. Za dané situace stěžovatel ani v případě, že by disponoval finančními prostředky, není oprávněn je vydat na zaplacení předmětného soudního poplatku (viz § 111 ve spojení s § 140 insolvenčního zákona). Na straně druhé je mu uložena povinnost zaplatit soudní poplatek, bez jejíhož splnění, resp. bez osvobození od soudního poplatku, se nemůže domáhat svých práv v odvolacím řízení. Právě tato hlediska měly soudy vzít v potaz, neboť jejich zhodnocení je v posuzované věci klíčové pro naplnění práva stěžovatele na přístup k soudu.

Lze tedy uzavřít, že při posuzování podmínek § 138 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní

řád, v případě, kdy je na majetek stěžovatele prohlášen konkurs, musí tuto skutečnost soudy zohlednit a pod majetkové poměry účastníka řízení zahrnout i dispoziční oprávnění účastníka řízení vyplývající z předmětného insolvenčního řízení. Při rozhodování o osvobození od soudního poplatku v případě stěžovatele soudy měly především zhodnotit jeho reálné možnosti soudní poplatek zaplatit a to z hlediska výše uvedených omezení stanovených insolvenčním zákonem. Vzhledem k těmto okolnostem a výši soudního poplatku napadená rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků představují pro stěžovatele fakticky odepření práva na přístup k soudu. Ústavní soud proto vyhověl ústavní stížnosti a nálezem ze dne 23. října 2018 sp. zn. I. ÚS 1060/18 zrušil usnesení krajského i vrchního soudu, neboť jimi bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces.

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

Úplný text nálezu je k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)